

Motion till kommunfullmäktige: Minska de ljusföroreningar som stör djur och slösar med energi

Det artificiella ljuset ökar snabbt både globalt och i Sverige. Den belysta ytan ökar med 2–6 procent per år. En orsak till ökningen är att belysning, exempelvis lysdioder (så kallad LED-belysning), blivit allt billigare. Belysning finns i väg- och gatumiljö, industriområden, bostadsområden, trädgårdar, parker, fönster, och på fasader. Artificiellt ljus sprids över en allt större del av dygnet och året, över större områden och med allt mer dagsljusliknande ”vitt” ljus. Ljuset sprids över omgivande landskap och mot natthimlen. Människor som bor i städer ser allt färre stjärnor och märker allt mindre av månens sken.

En tredjedel av alla ryggradsdjur och nästan två tredjedelar av de ryggradslösa djuren är nattlevande. De får sina dygns-, parnings- och födosöksrytmer störda. Nattfjärilar är en av de mest drabbade arterna. De är viktiga pollinerare som utför sitt jobb nattetid och fastnar lätt i ljuskäglor av olika slag när de försöker orientera sig efter månen, och dör. För 40 år sedan gjordes en studie som visade att två tredjedelar av kyrktornen i Västergötland hyste fladdermösskolonier. Uppföljning visar att siffran nu sjunkit till en tredjedel. Skälet är att många kyrkor numera är upplysta av strålkastare. Fladdermössen blir förvirrade och vet inte om det är natt eller dag. Istället för att ge sig ut och söka föda kurar de kvar inne i mörkret och svälter ihjäl

Förutom att ljusföroreningen stör djurlivet är det ett stort energislöseri. Enligt vissa beräkningar går en tiondel av världens energiförbrukning till belysning. The International Dark Sky City Association certifierar mörkerparker, kommuner och reservat som kan uppvisa extraordinär natthimmel, fri från störande ljus. I flera länder, däribland Frankrike, Italien, Slovenien och Tyskland, har man infört nationella restriktioner för användningen av ljus på natten. Det saknas ännu i Sverige. Däremot slår vissa kommuner fast i sina detaljplaner att naturligt mörka miljöer ska värnas. Tex har Nacka kommun tagit fram ”Riktlinjer för offentlig belysning” som tar hänsyn till både den sociala och den ekologiska aspekten av belysning och som används vid alla belysningsprojekt.

Det finns flera enkla sätt kan minska ljusföroreningar vid beslut om belysning vid cykelvägar och bygglov. I detaljplaner och andra kommunala planer kan tekniska lösningar förordas där lampor inte är tända hela tiden utan är styrda av mänsklig närvaro. Det kan också finnas tydliga krav på avskärmning och riktning av armaturer av olika slag. Byggnader kan vara upplysta inifrån i stället för lysas upp utifrån. Ljusets färg och styrka kan också regleras. Lunds kommuns nu gällande Belysningsprogram Lunds ljus antogs av tekniska nämnden 2009 och då saknades mycket av de kunskaper om belysningens negativa effekter för djurlivet som idag är kända. Ljusplan för Lunds stadskärna inklusive Stadsparken antogs 2013.

Kommunfullmäktige föreslås besluta

- att ge tekniska nämnden i uppdrag att revidera Lunds kommuns Belysningsprogram med åtgärder som kan minska de ljusföroreningar som särskilt drabbar nattlevande djur.

Lund den 3 juni 2021

Karin Svensson Smith
Kommunalråd MP